

השוות

עובדיה בן סעדיה שרע"ב, 66, התיישב בכרם לפני כ־15 שנה. אינו מוכן לזוז משם.

הספן

בנימין שאול, 31, בן סכני נת נווה־שלום. איננו נגד ה"תוכנית החדשה. אבל שיתנו לנו את שלנו."

למען יסוד השכונה, לרכוש קרקע ולהשיג בעזרת אביו הלוואות לבניין, ולעזור ל"מתושרים" לרכוש להם מיגרשים ו"לחסוך" להוצאות הבניין בתשלומים קטנים. זוהי שכונת נווה־צדק, שהיתה אז השכונה המושפעת, לשיים את ידו על השכונה. "רכו" ש"י של החייב. אז קם שמעון רוקח ממ"ט חולון, ובעצם יום השבת הניע את כל

על שמות אנשים אחרים. הארמני עמד ל"התקם בו על שהפיל מידו את הסרף ה"בסוח, ואף אמר לשלחו בתוקף סמכותו לשרת בצבא באוסטריה. אבל הוא הזדרז להיפטר מהנתינות האוסטרית. אחר כך השלים הארמני עמו ואף עזר לו בהשתדלותו שיתמנה לסגן קונסול אוסטרי ב"פ. ועד סיפורים של תהרר על מייסדי השכונות:

בחר"ן (1890) מכר זרח ברנס את כל בתיו ועלה ארצה מלונדון בפעם התשיעית. בהיותו כבר חלש לעבודת האדמה התיישב ביפו, ובראותו שהיהודים שהתרבו בעיר מוכרחים לזרז בבתי ערבים בשכירות גבוהה, קנה מערבי 15 אלף אמות חול מחוץ לעיר ובנה בתים על מנת למכרם ליהודים, בתשלומים לא גדולים מדמי־השכירות ששלמו. לשכונה הזאת קרא נווה־שלום.

לחגיגת הנחת אבן־הפינה ב"פ באב תר"ן הוכרז להעמיד חמורים להרכבת הבאים לחגיגה. הם לא היו מוכנים לבוסס ברגי ליהם מרחק כה רב בחולות השממה, וכל שכן לא רצו לקנות בתים בשכונה, למרות המחירים והתנאים הנוחים. זמן מה גר לב"ד בביתו בשכונה, בין הבתים הריקים. ב"ד אחד הלילות התנפלו עליו שודדים ערבים, נאבק עימם, הוציא סכין מיד האחד ואחרי שהבטיח להם מתנת ממון הרפו ממנו והל"כו להם.

כשחלתה אשת הרב הראשי, רבי נפתלי הרץ הלוי, באה בעצת הרופאים להחלפת האוויר לנווה־שלום. כשהבריאה, קנה הרב את הבית הראשון ממנו. אחר־כך נמצאו קונים לכל הבתים שבנה.

... לפי הצעת פקידו, רכש אהרון שלוש אדמת כרם של ערבי להרחבת שכונת נווה־שלום, ויחד עם חיים אמזלג, קונסול ברי"טניה ביפו ועסקן ידוע ב"שוב, ויוסף ביי מויאל, קנו כרמים ושפחי אדמת בור ל"

שוד השכונות

הרחבת הישוב היהודי בשכונות נווה־שלום, נווה־צדק, חלק ממחנה היהודים, מחנה יוסף, שכונת אהרון ושכונת קרסון.

בגלל האיסור לרשום קרקעות על שמות נתינים זרים נשארו מיגרשים רבים רשויים על שמו, גם אחרי שבנו עליהם בתים הקונים. אחרי פטירתו מצאו בניו בצוחאתו דרישה מפורשת, שעליהם לסדר בלי דיחוי קושנים ולמסורם לקונים בלי תשלום כל"שהו, כי גם את מסי־ההעברה גבה מהם ושילמו בעדם לקופת הממשלה. מנהל ספרי האחוזה ביפו סרב תחילה לוותר על ה"מיסים, אך אחרי שטיין בעצמו בצוחאה, נאות לבקשת הבנים וסידר את רישום ה"העברות ואת התעודות, ואז הוצאו בבת אחת 740 קושנים.

כך נוסדות השכונות, וכך גדלו

והודקו שכונות של אנשים "שרכשו מיגרשים וחסכו להוצאות הבניין בתשלומים קטנים". כמו, למשל, שלמה מועלם, בן ה-64, שבמלחמת העולם הראשונה ברח ל"מצרים. הוא חזר ארצה ב־1925, קנה מיגרש ב"110 לירות — לא לירות של היום; לירות של זהב!" — וחי שם מאו.

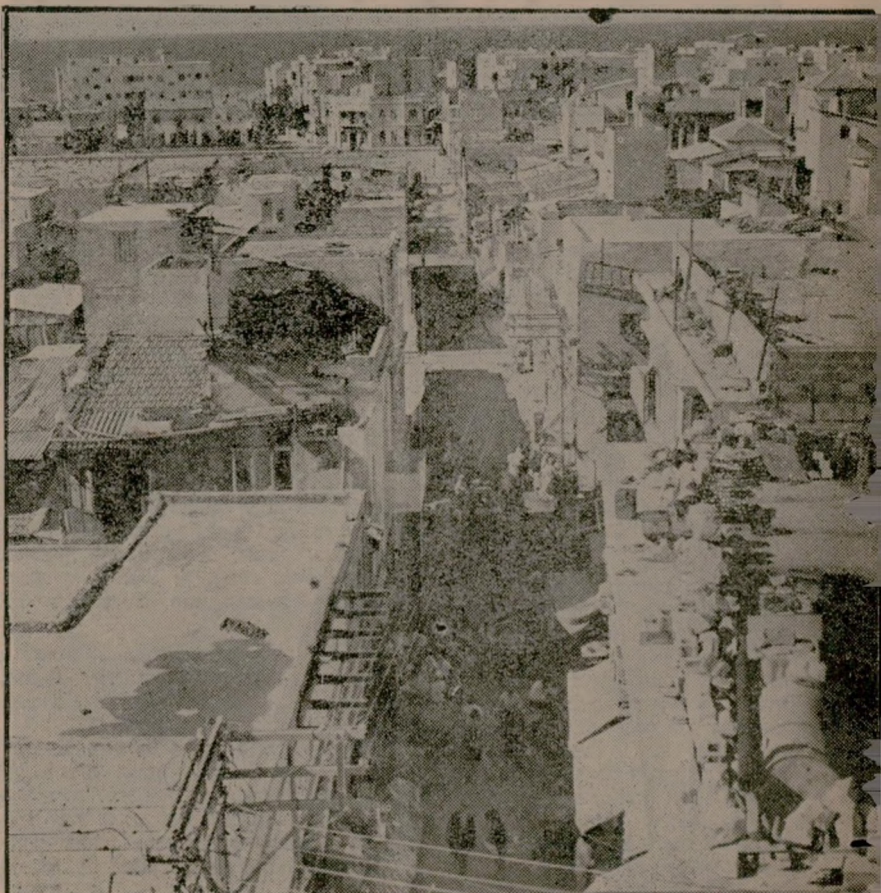
האם הוא מוכן לעזוב את ביתו, כדי לפנות מקום לסיטי? מעלם משתאה: "ל"עזוב? למה לעזוב? שיהרסו לפני, ויהרסו מאחורי. אותי שישאירו." כאן מתערב שכן: "בבקשה, שיתנו לו למכור את המיגרש שלו במחיר שהוא שווה — ויעזוב." זאת בריוק אין שר האוצר מוכן להרשות לו. בצו שפירסם ב"19 לחודש שעבר קבע: כל עסקי המכירה והקניה של קרקעות ב"שכונות אלה מוקפאים, כצעד ראשון להפי"קעת הקרקעות ל"טובת הציבור". כלומר: שדיירי השכונות יהיו חייבים למכור לאוצר את בתיהם ומגרשיהם. באיזה מחיר? האם במחיר המקובל ללב ליבה המודרני של עיר־עסקים? השיב שר האוצר: "לפי ערך הקרקע בשוק הפתוח, ביום פירסום הצו." כלומר: הממשלה והעירייה יקנו את אדמת השכונות במחיר של שכונות עוני, כדי לעשות בה עסקים של 100 מיליון לירות עם חברות זרות. הסביר השבוע לוי אשכול

המנגנון של משרד ספרי האחוזה ואת ה"קאי והביאס אל בית הגוסס. בו במקום סידר שהאיש יעיר "אדמתו" שבשכונה

על פי תקנה תורכית אסור היה להע"ביר קרקעות לנתינים זרים.

בנה את ביתו הראשון בשכונה, בעת שעדיין פחדו רבים לזרז מחוץ לעיר. בעצמו עבד ביישור הקרקע, כפי התקנה שהונהגה ב"שכונה.

ביחוד עשה מעשה רב להצלחת השכונה מנפול בידי ארמני, קונסול אוסטריה בירוי

השכונה

תמונה כללית של חלק מ"כרם התימנים". זוהי רק אחת מחמש השכונות, אותן רוצה הממשלה להפוך למרכז מסחרי של תל־אביב. למעלה מ־20 אלף תושביו זועקים חמט על תוכנית הממשלה להפקעת רכושם במחיר עלוב ביותר.

בת 102

היא ברכה עמר, תושבת הכרם זה 40 שנה. בניה ונכדיה נולדו בבית זה, שהוא מהראשונים.

בכנסת, בציניות עילאית: הממשלה נתנה הוראה להמתכננים להכין דירות, לאלה מ"בין תושבי השכונות שירצו לשפר את תנאי דורם." תוך מניעת ניצולם על־ידי ספקרים ומתוכים למיניהם.

הגיב תושב השכונות: "אלוהים ישמור אותי מידיד כזה. עכשיו, כשכסתבר ש"האדמה הזאת שחה משהו — רוצים לגזול אותה במחיר שלפני עשר שנים? למה לא חשבו על זה אז? אזו דורשים מחיר מלא והוא מגיע לנו. אבותינו קנו את האדמה בדם וחסכוניות ואנו חיינו כאן בסבל כדי להחזיקה."

מפתח המבושרה

ר"ח זו היא שדחפה את יוסף שופמן מתרות להגיש הצעה לסדר היום ב"כנסת. היא גם השתתרה על כל סיעות הכנסת, פרט למפא"י, אחרי נאומו של שר האוצר. הוא הודיע כי כל העניין הוא ל"טובת הכלל — וגם לטובת תושבי השכונות — ולכן יש להסיר אותו מעל סדר יומה של הכנסת. אך הכנסת חשבה אחרת. כל סיעות האופוזיציה הצביעו נגד המ"שלה. ואילו שותפיה של מפא"י בקואליציה נמנעו. וכך, ששה ימים אחר שהורכבה הממשלה החדשה, ספגה מפלה בכנסת: פרשת השכונות הועברה למיפול גוסף על־ידי ועדת ה"כיים.

זהו רק צעד ראשון בדרכם של תושבי השכונות. אחרי מיפול העירייה בשכונות נורדיה ומחלול אין הבטחותיה התודיות מעוררות אימון והתושבים הודיעו שלא יכני"עו עד שיקבלו את התמורה המגיעה להם. הם לא יבנו סיטי על הריסות חיינו!" קרא אחד מתושבי הכרם הצעירים, ובני שכונתו הריעו לו.